

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. birželio 18 d.
(OR. en)

9687/21

AGRI 271
VETER 45
ENV 443

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Naminių bičių apsaugos tikslo nustatymas atsižvelgiant į 2013 m. gairių dėl bičių dokumento peržiūrą – <i>Pasikeitimas nuomonėmis</i>

Delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas 2021 m. birželio 28–29 d. Tarybos (žemės ūkis ir žuvininkystė) posėdyje įvyksiančiam pasikeitimui nuomonėmis.

Naminių bičių apsaugos tikslo nustatymas atsižvelgiant į 2013 m. gairių dėl bičių dokumento peržiūrą

Kontekstas ir dabartinė padėtis

1. Pesticidai gali būti autorizuojami tik tuo atveju, jei atlikus išsamų rizikos vertinimą nustatyta, kad jų naudojimas nedaro nei kenksmingo poveikio žmonių ar gyvūnų sveikatai, nei nepriimtino poveikio aplinkai. Reikalingų rizikos vertinimų atlikimo metodika išdėstyta gairių dokumentuose, skirtuose įvairiems aplinkos komponentams ir rūšims.
2. Dabartinė *status quo* dėl rizikos naminėms bitėms vertinimo, yra 2002 m. gairių dokumentas dėl ekotoksiškumo dirvožemyje¹, nes valstybės narės Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatiniam komitete nepatvirtino 2013 m. Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) gairių dėl bičių dokumento, nepaisant daugkartinių pastangų per pastaruosius kelerius metus.
3. 2019 m. kovo mėn. Komisija įgaliojo EFSA peržiūrėti 2013 m. gairių dėl bičių dokumentą, atsižvelgiant į naujas mokslo žinias, įgytas nuo 2013 m.
4. Siekiant užbaigti šią peržiūrą, itin svarbu nustatyti vadinamąjį konkretų bičių apsaugos tikslą. Valstybių narių rizikos valdytojai ir rizikos vertintojai aptarė šio tikslo nustatymą per praėjusius metus, remdamiesi **EFSA dokumentu², kuriame aprašyti keturi galimi metodai naminių bičių apsaugos tikslui nustatyti.**
5. Dauguma valstybių narių nurodė, kad pirmenybę teikia metodui, pagal kurį atsižvelgiama į natūralų naminių bičių šeimos dydžių kintamumą (taip pat vadinamą „įprastu naminių bičių šeimos dydžių intervalu“).

¹ https://ec.europa.eu/food/system/files/2016-10/pesticides_ppp_app-proc_guide_ecotox_terrestrial.pdf

² <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/EFSA-Supporting-document-for-RMs-in-defining-SPGs.pdf>

6. Pasirinktą metodą kritikavo nevyriausybinių organizacijų (NVO) ir kai kurie Europos Parlamento nariai. Pagrindinės priežastys yra susijusios su modelio „BEEHAVE“³ (kurį iki 10 % bendrai finansavo pramonės sektorius) naudojimu natūraliam bičių šeimos dydžių kintamumui modeliuoti ir tikėtina galimybė, kad peržiūrėtame gairių dėl bičių dokumente bus nustatytas ne toks apsaugantis apsaugos tikslas, palyginti su nepatvirtintu 2013 m. EFSA gairių dėl bičių dokumentu. NVO ir Europos Parlamento nariai taip pat pasisakė už tai, kad bičių šeimos vystymuisi modeliuoti būtų naudojamas kitas modelis – „ApisRAM“. Tačiau šis modelis vis dar kuriamas.
7. EFSA savo interneto svetainėje paskelbė išsamią „ApisRAM“ modelio kūrimo ir kalibravimo chronologijos santrauką⁴. Modelio nebus galima naudoti nei bičių šeimos vystymuisi modeliuoti, nei augalų apsaugos produktų (AAP) ir kitų stresą sukeliančių veiksnių poveikio modeliavimui anksčiau kaip nuo 2023 m. vidurio.
8. Atsižvelgdama į tai, Komisija paprašė EFSA parengti išsamų patvirtinamąjį dokumentą, kuriame būtų išsamiai paaiškinti visi susiję klausimai ir pateikti modeliavimo rezultatai. EFSA dokumentą⁵ paskelbė 2020 m. gruodžio 15 d. ir pateikė jį 2021 m. sausio 13 d. bendrame informaciniame posėdyje, skirtame valstybėms narėms ir suinteresuotųjų subjektų atstovams (EFSA įsteigtos šios peržiūros grupės nariams), kad visos suinteresuotosios šalys galėtų pasikeisti nuomonėmis.

Konkrečių apsaugos tikslų nustatymas

9. 2021 m. vasario 23 d. specialiame posėdyje ir 2021 m. kovo mėn. Augalų, gyvūnų, maisto ir pašarų nuolatinio komiteto posėdyje visos valstybės narės patvirtino pritariančios EFSA pasiūlytam metodui konkretiems naminių bičių apsaugos tikslams peržiūrėti.

³ „BEEHAVE“ yra viešai prieinamas modelis ir visą susijusią svarbią informaciją galima rasti: <https://beehave-model.net/>

⁴ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/2021-03/timeline-ApisRAM-development-final.pdf>

⁵ <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

10. Visos nuomonę pareiškusios valstybės narės sutiko, kad EFSA atliktas natūralaus naminių bičių šeimos dydžio kintamumo modeliavimas yra konservatyvesnis nei tai, kas stebima gamtoje. Todėl tos valstybės narės sutarė, kad pasirinkus apsaugos tikslą, išreikštą ribiniu dydžiu, numatant priimtino naminių bičių šeimos dydžio sumažėjimą dėl pesticidų modeliuojamame intervale, būtų užtikrinta pakankama apsauga.
11. Kalbant apie šio konkretaus apsaugos tikslo skaitinę reikšmę, keturios valstybės narės pritarė 23 % (t. y. visam modeliuojamo natūralaus kintamumo intervalui), 11 valstybių narių pritarė 10–12,8 % apsaugos tikslui, o keturios valstybės narės pritarė 7 % (t. y. tokiam pačiam skaičiui, kaip ir 2013 m. EFSA gairių dėl bičių dokumente). Keturios valstybės narės pozicijos neturėjo.
12. Dauguma valstybių narių taip pat sutiko, kad reikia atsižvelgti į praktinį įgyvendinamumą atlikti tyrimus natūraliomis sąlygomis, nes priešingu atveju nebus įmanoma faktiškai įvertinti, ar konkretus apsaugos tikslas yra pasiektas, ar ne.
13. 2021 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ENVI komiteto pirmininkas raštu Komisijai priminė, kad 2019 m. spalio mėn. Parlamentas pareiškė prieštaraivimą dėl Komisijos reglamento projekto, pagal kurį būtų buvę galima įgyvendinti dalį 2013 m. EFSA gairių dėl bičių dokumento, nes tikėtasi, kad jis bus visiškai įgyvendintas. Pirmininkas taip pat ir toliau kritiškai vertino modelio „BEEHAVE“ naudojimą EFSA modeliavimuose ir ragino vietoj jo taikyti „ApisRAM“ modelį (nors taip pat išreiškė susirūpinimą dėl to, kad tą modelį kurti vėluojama). Pirmininkas pareiškė, kad tikisi, jog 2013 m. EFSA gairių dėl bičių dokumento peržiūra neturėtų lemti žemesnio bičių apsaugos lygio, ir paprašė politiniu lygmeniu surengti debatus dėl konkretaus apsaugos tikslo.

14. Portugalijos žemės ūkio ministrui ir ENVI komiteto pirmininkui skirtame laiške⁶ Komisija siūlo kaip atspirties tašką diskusijoje **taikyti 10 % bičių šeimos dydžio sumažėjimo ribą konkrečiam apsaugos tikslui**. Šis pasiūlymas yra labai plataus užmojo, palyginti su šiandien vis dar taikomomis rizikos bitėms vertinimo gairėmis (t. y. 2002 m. gairių dokumentas dėl ekotoksiškumo dirvožemyje), pagal kurias atliekant tyrimus natūraliomis sąlygomis galima išmatuoti tik didesnę nei 20–25 % bičių šeimos dydžio sumažėjimą ir atsižvelgiant į tai, kad visas EFSA modeliuojamo natūralaus kintamumo intervalas yra apie 23 %.
15. Komisija taip pat atsižvelgė į tai, kad dauguma valstybių narių nepritarė 2013 m. EFSA gairių dėl bičių dokumentui, kuriame siūlytas konkretus apsaugos tikslas – 7 % bičių šeimos sumažėjimas, nes, jų nuomone, techniškai neįmanoma atlikti tyrimų natūraliomis sąlygomis, kurie leistų nustatyti, ar tikslas pasiektas, ar ne. Remiantis EFSA pateikta informacija, išmatuoti 10 % sumažėjimą, atliekant tyrimus natūraliomis sąlygomis, yra sudėtinga, tačiau vis tik techniškai įmanoma⁷.
16. Komisija siūlo **vieną konkretų apsaugos tikslą visai ES**, o ne reguliavimo zonai, nes iš EFSA patvirtinančiame dokumente pateiktų mokslinių įrodymų matyti, kad trijose Augalų apsaugos produktų reglamente apibrėžtose reguliavimo zonose yra tik nedidelių skirtumų.

⁶ https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-04/pesticides_bees_letter_mep-pt-pres_en.pdf

⁷ Žr. EFSA patvirtinamojo dokumento 7.1 skirsnį, kurį galima rasti adresu <https://www.efsa.europa.eu/sites/default/files/topic/review-guidance-document-bees-specific-protection-goals.pdf>

17. Kad EFSA galėtų tęsti 2013 m. gairių dėl bičių dokumento peržiūrą ir priimti reglamentą (-us), kuriuo (-iais) bus galima jį įgyvendinti, 2021 m. birželio 28–29 d. Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdyje ministrų prašoma pasikeisti nuomonėmis remiantis šiais klausimais:

- a) Ar sutinkate, kad vienas konkretus naminių bičių apsaugos tikslas turėtų būti nustatytas visai ES?*
- b) Ar sutinkate su Komisijos pasiūlymu, kad 10 % turėtų būti didžiausias leistinas naminių bičių šeimos dydžio sumažėjimas dėl sąlyčio su pesticidais lygis?*
